

Handläggare
Anna Rygård
Telefon: 08-508 31973
Hampus Larsson
Telefon: 08-508 31922**Till**
Kulturnämnden
2021-05-25

Stockholms stads ateljékö. Avgift och nya riktlinjer

Förslag till beslut

Kulturförvaltningen föreslår att kulturnämnden beslutar:

1. Nämnden godkänner förslaget till avgift för ateljékön från den 1 januari 2022 enligt ärendet.
2. Nämnden föreslår kommunfullmäktige att besluta om avgift för ateljékön från den 1 januari 2022 enligt ärendet.
3. De reviderade riktlinjerna för ateljékön godkänns i enlighet med bilaga 1.
4. Nämnden ger kulturförvaltningen i uppdrag att förbereda och genomföra förändringarna under 2021 och 2022.

Patrik Liljegren
Tf. förvaltningschefAnne Lund
Tf. avdelningschef,
kulturstrategiska staben

Sammanfattning

Kulturförvaltningen har på uppdrag av kulturnämnden utrett frågan om den kommunala ateljékön. Kulturförvaltningen föreslår att reviderade riktlinjer ersätter de nuvarande riktlinjerna som beslutades av kulturnämnden den 15 oktober 2007. Kulturförvaltningen föreslår också att en avgift på 200 kronor per år införs för att stå i ateljékön kombinerat med att slopa kravet på uppdatering av köplatsen vart tredje år. Syftet med avgiften är att skapa en ateljékö med aktiva sökande.

De reviderade riktlinjerna och avgiften föreslås gälla från och med den 1 januari 2022. Ateljékön och ateljébostadskön slås samman till en gemensam kö och reglerna förenklas.

Nyutexaminerade bild- och formkonstnärer ges möjlighet att få en kommunal ateljé i början på sin yrkesbana. Målet med förändringarna är att Stockholm ska vara en stad där konstnärer har goda möjligheter att vara yrkesverksamma.

Ärendet

Kulturnämnden beslutade den 6 december 2016, i linje med kulturförvaltningens förslag, att frågan om den kommunala ateljékön skulle utredas vidare av kulturförvaltningen för att kunna föreslå ett nytt kösystem, med nya arbets- och beredningsmetoder (KuN 2016-12-06 § 10, Nytt ateljéstöd, dnr 6.1/1650/2016).

Ärendets beredning

Ärendet har beretts av kulturförvaltningens kulturstrategiska stab. Kulturförvaltningen har under utredningen samrått med stadsledningskontoret, fastighetskontoret, Stadsholmen (dotterbolag inom AB Svenska Bostäder), Bostadsförmedlingen och idrottsförvaltningen. Förändringen har också diskuterats med föreningen Stockholms ateljéhus styrelse och med ledningen för KRO (Konstnärernas riksorganisation).

Ett tidigare förslag till en annan och mer omfattande förändring av kösystemet remitterades den 15 maj-1 juli 2020. Remissinstanser var Konstnärnämnden, Konstnärernas Riksorganisation, föreningen Stockholms ateljéhus, fastighetskontoret, Stadsholmen och Bostadsförmedlingen. Det nu aktuella förslaget har tagits fram för att bättre motsvara synpunkter från de remissinstanser som företräder konstnärer.

Utgångspunkter

Ett av kulturnämndens uppdrag är att följa och främja utvecklingen av kulturlivet i staden. Stockholms stad har ungefär 300 ateljéer och ateljébostäder för konstnärer i stadens fastigheter som förmedlas genom ateljékön. Syftet med ateljéerna är att fungera som arbetsplatser för yrkesverksamma bild- och formkonstnärer.

I den växande staden är den kulturella infrastrukturen som stadens ateljéer utgör en viktig del för konstnärer och för den konstnärliga utvecklingen. När en ateljé eller ateljébostad blir ledig ska den förmedlas på ett rättvist sätt till en yrkesverksam konstnär enligt riktlinjer som staden fastställer.

Bakgrund

Tidigare utredningar

Frågan om hur stadens ateljélokaler och ateljébostäder bäst ska fördelas till konstnärer i Stockholm har behandlats av två utredningar, 2003 (dnr 113/789/2003) och 2016 (dnr 6.1/1650/2016).

Båda utredningarna pekar på brister med de nu gällande riktlinjerna.

Dagens ateljékö och ateljébostadskö

Sedan 1960-talet har Stockholms stad skapat och förmedlat ateljélokaler och ateljébostäder till bild- och formkonstnärer, i nära samverkan med bland andra Konstnärernas riksorganisation och föreningen Stockholms ateljéhus. Den ordning som gäller för ateljékön idag beslutades av kulturnämnden den 15 oktober 2007, samtidigt som ett förslag till nytt ateljéstöd beslutades (dnr 113/4315/2007-50).

Idag står cirka 560 konstnärer i kön varav ungefär en fjärdedel har kötid sedan före år 2000. Mellan 4 och 12 ateljéer blir lediga per år (2013-2020). Ofta krävs minst 10-30 års kötid för att få en ateljé genom kön. En till två ateljébostäder brukar förmedlas varje år. Konstnärer får idag välja om de vill stå i den ena eller i båda köerna. På stadens webbplats finns aktuell information om ateljéköerna.

Ateljélokaler som förmedlas genom ateljékön

De ateljélokaler som förmedlas genom stadens ateljékö förvaltas av fastighetskontoret och Stadsholmen. Tillsammans rör det sig om cirka 300 ateljélokaler, 15 468 kvadratmeter lokalyta, fördelat på 171 kontrakt (se tabeller).

Fastighetskontorets ateljélokaler		Stadsholmens ateljélokaler	
10 föreningskontrakt	5 660 kvm	3 föreningskontrakt	1 994 kvm
80 enskilda kontrakt	4 617 kvm	78 enskilda kontrakt	3 197 kvm
90 kontrakt totalt	10 277 kvm	81 kontrakt totalt	5 191 kvm

Kontrakt på ateljéer inom fastighetskontoret och Stadsholmen

Bland de ateljéer som idag hanteras genom ateljékön finns två olika typer av kontrakt; enskilda och andrahandskontrakt.

1. Enskilda kontrakt med fastighetsägaren

En konstnär kan hyra en ateljé genom enskilt kontrakt med fastighetskontoret eller Stadsholmen. Många av ateljéerna som hyrs ut genom enskilda kontrakt finns i ateljéhus med ateljéföreningar och konstnären kan då vara medlem i den föreningen.

2. Andrahandskontrakt med ateljéföreningar

Många ateljéhus i Stockholm drivs av ateljéföreningar som har kontrakt med fastighetsägaren för flera ateljéer i ett ateljéhus.

Dessa ateljéer hyrs ut genom andrahandskontrakt mellan ateljéföreningen och konstnären. En ateljéförening är alltså både hyresgäst (i relation till fastighetsägaren) och hyresvärd (i relation till konstnären). Ateljékön används för att förmedla andrahandskontrakt i de ateljéföreningar som hyr lokaler av fastighetskontoret eller Stadsholmen.

Ateljébostäder i stadens fastigheter

Inom bostadsbolagens fastigheter finns idag 54 ateljébostäder, se tabellen nertill. Ateljébostäderna förmedlas idag genom ateljébostadskön. Den som vill ha en ateljébostad måste också vara sökande hos bostadsförmedlingen. Varje ateljébostad hyrs ut genom kontrakt mellan fastighetsägaren och konstnären.

Ateljébostäder	
Familjebostäder	6 kontrakt
Stockholmshem	34 kontrakt
Svenska Bostäder	14 kontrakt

Avgiftsbelagda köer inom staden

Bostadskön

Bostadsförmedlingen hanterar Stockholms stads bostadskö. Drygt 15 000 bostäder förmedlas årligen och 2019 var den genomsnittliga kötiden 10,5 år. Drygt 670 000 personer stod år 2020 i bostadskön och av dem var det cirka 13 procent som aktivt sökte en bostad. Alla som har fyllt 18 år och har ett svenskt personnummer eller samordningsnummer kan ställa sig i bostadskön. Det spelar ingen roll var man bor eller om man redan har en bostad. Kötid börjar räknas direkt efter att man registrerat sig. Därefter kan man börja söka och anmäla intresse för bostäder. I bostadskön gäller att den som får ett förstahandskontrakt på en bostad förlorar sin plats i kön medan den som får ett tidsbegränsat kontrakt på en bostad kan stå kvar i kön.

Det kostar 200 kronor om året att stå i bostadskön. Om avgiften inte är betald inom 6 månader efter betalningsavins förfallodag förlorar man sin kötid. Utebliven betalning innebär också att man inte kan anmäla intresse för lediga bostäder och att samtliga aktuella intresseanmälningar och visningsinbjudningar tas bort.

Båtplatskön

Idrottsnämnden upplåter båtplatser för fritidsbåtar till privatpersoner. Dessa båtplatser erbjuds idag genom att varje hamnanläggning har en egen kö. Avgiften för att stå i båtplats kön är

200 kronor årligen. Totalt köar idag cirka 2 265 personer för båtplats, varav cirka 300 personer är uppskrivna i flera köer till olika hamnar i staden. I samband med byte av IT-system för båtköhanteringen har idrottsförvaltningen 2020 fått godkänt att de separata köerna till respektive hamn ska slås samman till en gemensam kö.

Analys

Stockholm som konststad

Stockholm har många professionellt verksamma konstnärer. Tillgången till arbetslokaler för konstnärligt skapande inom Stockholms stad är mindre än efterfrågan. Det betyder att de ateljéer som finns inom stadens fastigheter är en viktig resurs när det gäller Stockholms konstnärliga utveckling. Ateljékön fyller en viktig funktion när det gäller fördelningen av lediga ateljéer.

Kulturförvaltningens roll

Kulturförvaltningen har tillsammans med fastighetsägarna och genom samråd med de konstnärsorganisationer som nämnts tidigare kommit fram till att det har stor betydelse att staden, genom kulturförvaltningen, fortsatt tar ansvar för hur konstnärer i Stockholm ska få tillgång till ateljéer i stadens fastighetsbestånd.

Alternativa modeller

Kulturförvaltningen noterar att det finns andra städer som har modeller där det är ateljéföreningar som själva tar hela ansvaret för inval av nya medlemmar och rekryteringen av hyresgäster i ett ateljéhus. Så fungerar också flera ateljéhus i Stockholm idag. I Stockholm omfattar dock dagens ateljékö ett stort antal (158 stycken) ateljéer, där lokalerna hyrs ut genom enskilda kontrakt till konstnärer, och inte genom en ateljéförening. Det förhållandet gäller också ateljébostäderna. Detta medför att det inte är möjligt att skapa en fungerande modell där föreningar tar över stadens ansvar för urval av konstnärer som hyresgäster. Att fastighetsägarna själva skulle hantera en kö eller andra modeller för fördelning av ateljéer är inte ett efterfrågat eller lämpligt alternativ.

Syfte och mål

Syftet med förändringarna är att säkerställa en rättvis fördelning av stadens ateljéer och ateljébostäder till yrkesverksamma bild- och formkonstnärer. Förslaget är framtaget för att förenkla det nuvarande kösystemet. Syftet är också att skapa möjligheter för nytexaminerade bild- och formkonstnärer att få tillgång till arbetslokaler. Målet är att Stockholm ska vara en stad där

konstnärer har goda möjligheter att vara yrkesverksamma. På så sätt blir Stockholm en fortsatt attraktiv stad, både för de många konstnärer som väljer att etablera sig här och för Stockholm som ledande kulturstad.

Tidplan

Kulturförvaltningen föreslår att de nya riktlinjerna ska gälla från den 1 januari 2022. Med den tidsplanen finns förutsättningar att ta fram och implementera IT-stöd som effektiviserar arbetet med köerna inom kulturförvaltningen och som gör hanteringen enkel för konstnärer i ateljékön.

I ärendet fattar först kulturnämnden beslut om nya riktlinjer. Därefter kan kommunfullmäktige besluta om avgiften för ateljékön i samband med beslutet om budget för år 2022.

Ekonomiska förutsättningar

Den avgift som föreslås för att stå i ateljékön är 200 kronor inklusive moms per år vilket beräknas ge kulturförvaltningen en årlig kostnadstäckning på 72 000 kronor (exklusive moms).

Jämställdhetsanalys

Inom det kösystem som föreslås för stadens ateljéer och ateljébostäder sker fördelningen efter kötid. Konstnärens kön har ingen betydelse för möjligheten att få hyra en ateljé.

Kulturförvaltningens förslag

I den växande staden är den kulturella infrastruktur som stadens ateljéer utgör viktig både för konstnärer och för stadens konstnärliga utveckling. När en ateljé eller ateljébostad blir ledig ska den förmedlas till en konstnär.

Stockholms ateljékö administreras även fortsatt av kulturförvaltningen. Dagens villkor att konstnären ska vara folkbokförd i Stockholms stad och ha examen inom bild och form från konsthögskola (eller motsvarande yrkesmeriter som kan styrkas) kvarstår. Ateljéerna fördelas efter turordning i köerna till intressenter av varje ledig ateljé respektive ateljébostad. Hyresvärden avgör därefter om hyresgästen blir godkänd och kan teckna kontrakt. Kulturförvaltningen ges möjlighet att ta ut en årlig avgift från konstnärerna för att stå i ateljékön kombinerat med att slopa kravet på uppdatering av köplatsen vart tredje år. Syftet med avgiften är att verifiera att köande aktivt söker ateljé. Kommunfullmäktige fastställer avgiftens storlek. De reviderade riktlinjerna föreslås gälla från den 1 januari 2022 och de ersätter

då de riktlinjer som kulturnämnden beslutade den 15 oktober 2007.

Nya regler

De nya reglerna förklaras i detta avsnitt. Punkterna nertill visar i sammanfattning vad som är nytt i förhållande till de nu gällande riktlinjerna:

1. **Uppdatering av köplats.** Nuvarande regel om att den köande måste uppdatera sin köplats vart tredje år tas bort.
2. **Krav på yrkesverksamhet.** Nuvarande krav på tre års yrkesverksamhet för att få registrera sig i kön tas bort.
3. **Återfå köplats.** Nuvarande regeln att en konstnär som lämnar tillbaka en ateljé får tillbaka sin plats i kön slopas.
4. **Avgift.** En årlig avgift för att vara registrerad som ateljésökande införs.
5. **Nyutexaminerade konstnärer.** Nyutexaminerade bild- och formkonstnärer ges ökade möjligheter att hyra en ateljé av staden.
6. **Ateljékön och ateljébostadskön slås samman till en kö.**

1. Uppdatering av köplats

Den nuvarande regeln om att den köande måste uppdatera sin köplats vart tredje år tas bort. Kulturförvaltningen bedömer att regeln både har skapat en onödig byråkrati för staden och merarbete för konstnärerna. Konstnärorganisationerna har också uttalat att det är positivt att ta bort regeln. Kulturförvaltningen anser att det blir en mer tydlig och rättvis ordning att slopa kravet på uppdatering av köplatsen och införa en mindre avgift. Syftet med avgiften är att verifiera att den köande aktivt söker ateljé.

2. Krav på yrkesverksamhet

Idag krävs minst tre års yrkesverksamhet för att få ställa sig i kö för ateljé eller ateljébostad. Kulturförvaltningen anser att det är tillräckligt att den som vill anmäla sig som ateljésökande har en högskoleexamen eller motsvarande.

3. Återfå köplats

Den nuvarande regeln för ateljékön och ateljébostadskön anger att: *Konstnär som återlämnar sin ateljé i ett kommunalt ateljéhus till kön återfår sin ursprungliga köplats.* Kulturförvaltningen föreslår nu att denna regel tas bort eftersom den i praktiken sällan används. Riktlinjerna klarläggs så att det blir tydligt att en konstnär som får en ateljé i stadens fastigheter kan välja att fortsatt vara registrerad som ateljésökande och därmed behålla sin plats i kön.

4. Avgift

Kulturförvaltningen föreslår att en årlig avgift för att vara registrerad som ateljésökande tas ut. Syftet med avgiften är att skapa en ateljékö med aktiva sökande. Den föreslagna nivån på avgiften är 200 kronor inklusive moms. Den intäkt avgifterna beräknas ge kulturförvaltningen bedöms kunna täcka en del av kostnaderna för hantering av ateljékön. Kulturförvaltningen bedömer också att en avgift i samma nivå som stadens köavgift för båtplats och bostad är rimligt. Avgiften faktureras från kulturförvaltningen och den ska vara betald senast den 15 mars varje år. Om avgiften inte betalats skickas påminnelse. Om avgift ändå inte betalats senast den 15 september avregistreras köplatsen och informationsutskick om lediga ateljéer upphör.

5. Nyutexaminerade konstnärer

För att göra det möjligt för nyutexaminerade bild- och formkonstnärer att skaffa sig en arbetslokal föreslår kulturförvaltningen att en ny regel införs för att förbättra dessa förutsättningar. Förslaget omfattar en bestämmelse om att minst en ateljé årligen ska gå till en bild- och formkonstnär med examen under de senaste tre åren. Det är den konstnär som har längst kötid i denna grupp som erbjuds hyra den aktuella ateljén. Skulle två personer ha lika lång kötid kommer lottning att avgöra vem av dem som får ateljén. Kulturförvaltningen beslutar vilka ateljéer som är aktuella att förmedla till denna grupp konstnärer. Enligt kulturförvaltningens bedömning kommer det i första hand att handla om ateljéer som hyrs ut genom andrahandskontrakt med ateljéöreningar.

6. Ateljékön och ateljébostadskön slås ihop

Kulturförvaltningen ser inga skäl att ha två separata köer, ateljékön och ateljébostadskön. De sammanförs därför till en ateljékö från den 1 januari 2022. Konstnärer i dagens köer förs över till det nya systemet den 1 januari 2022. Den som stått i båda köerna och har olika lång kötid i dem kommer att ges den längre kötiden i den nya ateljékön.

Sammanfattande beskrivning av processen

Nertill beskrivs processen från anmälan till tilldelning enligt förslaget till nya riktlinjer. Utgångspunkten för beskrivningen är konstnärens perspektiv.

Anmälan

Konstnärer inom bild och form som vill söka en ateljé eller ateljébostad anmäler sig som ateljésökande hos kulturförvalt-

ningen. Till anmälan bifogas personbevis för att visa folkbokföringsort och utbildningsbevis eller förteckning över yrkesmeriter. Sökande som uppfyller de formella kraven registreras i ateljékön. Kötiden räknas från det datum anmälan inkommit till kulturförvaltningen. De som står i ateljékön eller ateljébostads-kön den 31 december 2021 förs över till den nya ateljékön och behåller sin kötid.

Avgift

Registrerade i ateljékön ska betala en årlig avgift. Kulturförvaltningen skickar ut avi om avgiften i januari. Om avgiften inte betalats senast den 15 mars skickas påminnelse. Om avgift ändå inte betalats den 15 september avregistreras köplatsen och informationsutskick om lediga ateljéer upphör. Avgiften föreslås vara 200 kronor år 2022. Aktuell information finns på stadens webb.

Informationsansvar

För att få information om lediga ateljéer är det den köandes ansvar att förse kulturförvaltningen med aktuell mejladress.

Information om ledig ateljé och ateljébostad

När ledig ateljé inkommer från hyresvärden till kulturförvaltningen får de som är registrerade i ateljékön ett informationsutskick och möjlighet att anmäla intresse. Informationen innehåller ritning, bilder och fakta om ateljén. Om den ligger i en ateljéförening finns också information om föreningen. Visning görs av hyresvärden (fastighetsägaren vid enskilt kontrakt och ateljéföreningen vid andrahandskontrakt).

Intresseanmälan

Den som vill göra en intresseanmälan till en ledig ateljé kan göra det inom den tidsram som kulturförvaltningen bestämmer. Den sökande ska vara folkbokförd i Stockholms stad vid det tillfället. Det är inte nödvändigt att vara folkbokförd i Stockholms stad under tiden man står i kö.

Tilldelning

Den person som anmält intresse för en ledig ateljé, har längst kötid och är folkbokförd i Stockholm sätter kulturförvaltningen i kontakt med hyresvärden, som därefter beslutar om kontrakts-skrivning. Ateljébostäder förmedlas efter kötid i ateljékön och eftersom det rör sig om bostäder ska den sökande också vara registrerad som bostadssökande hos bostadsförmedlingen. Det är alltid hyresvärden som avgör om hyresgästen blir godkänd och

kan teckna kontrakt. Det beslutet ligger utanför kulturförvaltningens ansvar. Om en sökande inte skulle bli godkänd av hyresvärden går turen till nästa intressent i kön.

Bilagor

1. Riktlinjer för ateljékön från 2022-01-01